Felsoroló

Gregorics Tibor

gt@inf.elte.hu

http://people.inf.elte.hu/gt/oep

Felsoroló 1. rész Gyűjtemények és Felsorolók

Gregorics Tibor

gt@inf.elte.hu

http://people.inf.elte.hu/gt/oep

Gyűjtemény és feldolgozása

- □ A gyűjtemény (tároló, kollekció) egy olyan objektum, amely elemek tárolására alkalmas: elemeket lehet benne elhelyezni, visszakeresni, eltávolítani; és ehhez a gyűjtemény biztosít metódusokat. Például: halmaz, zsák, sorozat (amely speciálisan lehet verem vagy sor, ha korlátozzuk a műveleteit), tömb, fa, gráf, vagy akár rekord.
- □ Egy gyűjtemény lehet virtuális is, amikor nem kell explicit módon eltárolni az elemeit. Például egész számok egy intervallumát elég az intervallum végpontjaival megadni, vagy egy természetes szám prímosztóinak visszakereséséhez elég az adott természetes számot ismerni.
- □ Egy gyűjtemény feldolgozásán a benne levő elemek feldolgozását értjük.
 - Adjuk meg egy halmaz valamilyen szempont szerinti legnagyobb elemét.
 - Számoljuk meg a negatív számokat egy számsorozatban.
 - Keressük meg egy egészeket tartalmazó tömb azon pozitív elemét, amelyet a tömb visszafelé bejárásával elsőként kapunk meg úgy, hogy csak minden második elemet vizsgáljuk meg.
 - Soroljuk fel az n természetes szám pozitív prím-osztóit.

Felsorolás

- □ Egy gyűjtemény elemeinek feldolgozásához fel kell tudnunk sorolni a gyűjtemény elemeit.
- □ Az E típusú elemek felsorolására, bejárására (jele: enor(E)) úgy tekintünk, mint a felsorolandó gyűjtemény elemeiből képzett olyan véges sorozatra, amelyre az alábbi négy művelet érvényes:
 - First(): rááll a sorozat első elemére elkezdi a felsorolást
 - Next(): rááll a sorozat következő elemére folytatja a felsorolást
 - e := Current() (e:E): visszaadja a sorozat (felsorolás) E típusú aktuális elemét
 - I := End() (I:L): jelzi, hogy a sorozat (felsorolás) végére értünk-e
- □ A felsorolás műveletei csak bizonyos helyzetekben (állapotokban) értelmesek, máskor a hatásuk nem definiált.
 - A felsorolásnak három állapotát különböztethetjük meg: indulásra kész, folyamatban van, befejeződött
 - First() csak az "indulásra kész" állapotban értelmezett
 - Next() és Current() csak a "folyamatban van" állapotban értelmezett
 - End() a "folyamatban van" és a "befejeződött" állapotban értelmezett

Felsorolás algoritmusa

□ Célszerű a gyűjtemények felsorolását olyan algoritmusba ágyazni, amely garantálja, hogy a felsorolás műveletei mindig csak a számukra "értelmes" állapotban kerüljenek végrehajtásra.

gyűjteményt felsoroló műveletek

```
First()
—End()
Feldolgoz( Current() )
Next()
```

```
e in h

Feldolgoz( e )
```

```
for( First(); !End(); Next() )
{
    Process(Current());
}
```

Itt h egy felsorolható (IEnumerable) objektum, amelynek tartalmát a foreach ciklus nem változtathatja meg. Ha azonban h-ban objektumok, pontosabban azok hivatkozásai vannak, akkor azok adattagjai módosíthatók.

```
foreach( var e in h →)
{
    Process(e); a felsorolt elemek típusa automatikusan kideríthető
```

Felsoroló objektum

- □ Ha egy gyűjtemény elemeinek felsorolását közvetlenül a gyűjtemény metódusaival oldjuk meg, akkor ugyanarra a gyűjteményre egyidejűleg több felsorolást nem tudunk indítani.
- □ Célszerű, ha a felsorolást a gyűjteménytől elkülönülő ún. felsoroló objektum végzi (ennek típusát is az enor(E) jelöli majd), mert ilyen objektumból egyszerre többet is létrehozhatunk.
- □ Egy felsoroló objektummal szemben az alábbiakat követeljük meg:
 - rendelkezzen felsorolást végző First(), Next(), Current(), End() műveletekkel
 - érje el a felsorolandó gyűjteményt, és támaszkodjon annak metódusaira
 - példányosítását a gyűjtemény egy metódusa végezze

Enumerator

- ref: Collection

+ First() : void

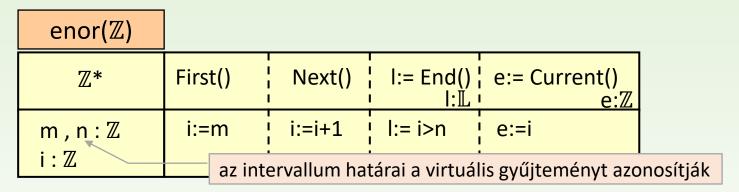
+ Next() : void

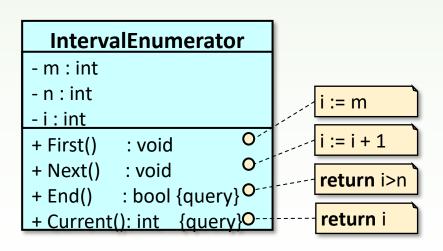
+ Current(): int {query}

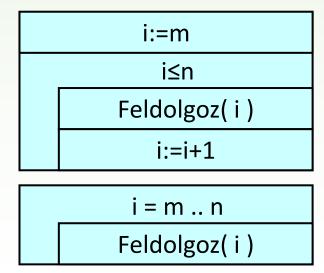
+ End() : bool {query}

Intervallum klasszikus felsorolója

Egész számok intervallumába eső egész számok felsorolása az intervallum alsó határától a felső határáig.

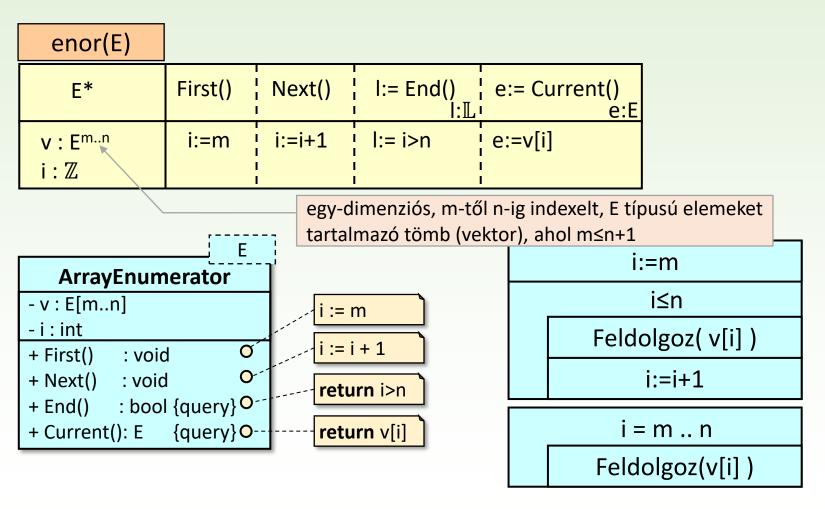

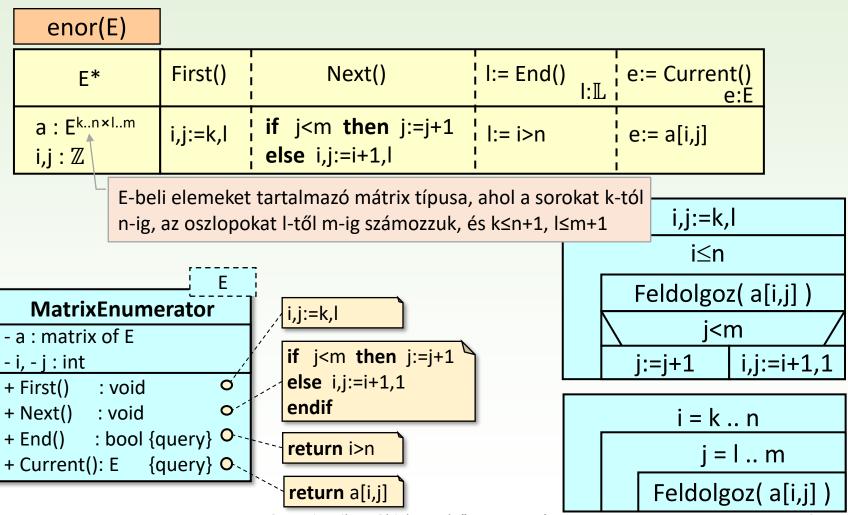
Vektor klasszikus felsorolója

E-beli értékekből álló egy-dimenziós tömb elemeinek felsorolása elejétől a végéig

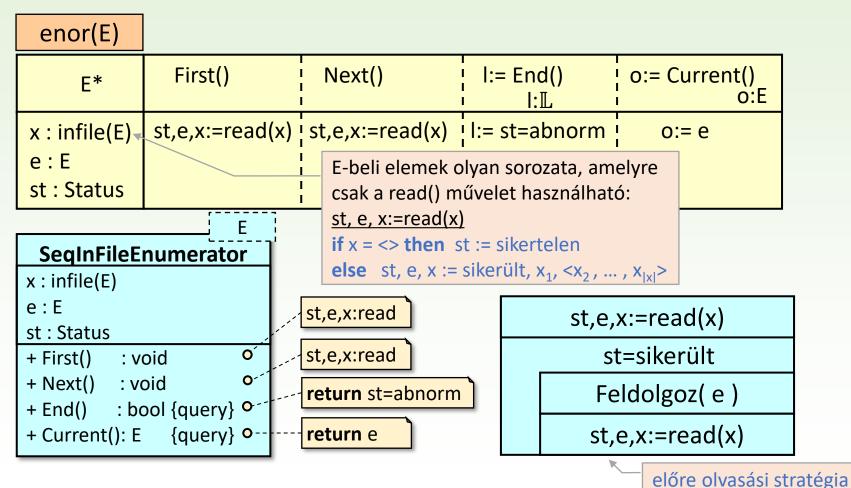
Mátrix sorfolytonos felsorolója

E-beli értékekből álló mátrix elemeinek felsorolása sorfolytonos sorrendben

Szekvenciális inputfájl felsorolója

E-beli értékek sorozatának sorban egymás után történő felsorolása úgy, hogy a sorozat végig olvasása során a sorozat logikai értelemben elfogy

Felsoroló 2. rész Algoritmus minták felsorolóval

Gregorics Tibor

gt@inf.elte.hu

http://people.inf.elte.hu/gt/oep

Algoritmus minták általánosítása

☐ Algoritmus-minták vektorra: i:=m i:N az v:E^{m..n} tömb felsorolója i<n • felt: $E \to L$ Feldolgoz(v[i]) v[i]-től és/vagy felt(v[i])-től függ i:=i+1□ Algoritmus-minták intervallumon értelmezett függvényre: i:N az [m .. n] felsorolója i:=m • $f:[m..n] \rightarrow H$, felt: $[m..n] \rightarrow L$ i≤n i = m ... nFeldolgoz(i) Feldolgoz(i) f(i)-től és/vagy felt(i)-től függ i:=i+1☐ Algoritmus-minták felsorolóra: t : enor(E) felsoroló t.First() • $f: E \rightarrow H$, felt : $E \rightarrow L$ \neg t.End() Feldolgoz(t.Current()) e in h f(t.Current())-től és/vagy t.Next() felt(t.Current())-től függ Feldolgoz(e)

Osszegzes logikai értékek összeéselése, sorozatok összefűzése

lehet számok szorzása,

Összegezzük egy enor(E) típusú felsorolás elemeihez rendelt értékeket!

 $f: E \rightarrow H$

H elemein értelmezett összegzés:

 $+: H \times H \rightarrow H \ 0 \in H \ balneutrális elemmel$

$$A = (t:enor(E), s:H)$$

$$Ef = (t = t')$$

$$Uf = (s = \sum_{e \text{ in } t'} f(e))$$

$$s = \sum_{i=1..|t'|} f(t'[i])$$

speciális eset: feltételes összegzés

```
g: E \to H, felt : E \to \mathbb{L}
                                         \sum_{e \in t'} g(e)
              g(e) ha felt(e)
azaz f(e) = \frac{1}{2}
                (feltéve, hogy 0 jobb neutrális elem is)
```

```
s := 0
    t.First()
   \negt.End()
s := s + f(t.Current())
       t.Next()
```

```
s = 0;
foreach( var e in t )
    s += f(e);
          s = t.Sum(e \Rightarrow f(e));
s = 0;
foreach( var e in t )
    if(felt(e)) s += g(e);
```

s = t.Where(e => felt(e)) >

.Sum($e \Rightarrow g(e)$);

Számlálás

Számoljuk meg egy enor(E) típusú felsorolás adott tulajdonságú elemeit!

$\mathsf{felt} : \mathsf{E} \to \mathbb{L}$

$$A = (t:enor(E), c:N)$$

$$Ef = (t = t')$$

$$Uf = (c = \sum_{e \text{ in } t'} 1)$$

$$felt(e)$$

A számlálás egy speciális összegzés: $\Sigma_{e \in t'} f(e) \text{ azaz } f(e) = 0$ 1 ha felt(e)

0 különben

```
c := 0
t.First()

—t.End()

felt(t.Current())

c := c+1

t.Next()
```

```
c = 0;
foreach( var e in t )
{
    if(felt(e)) ++c;
}
    c = t.Count(e => felt(e));
```

Kiválasztás (biztosan talál)

Keressük meg egy enor(E) típusú felsorolás adott tulajdonságú első elemét, ha tudjuk, hogy van ilyen!

```
\mathsf{felt} : \mathsf{E} \to \mathbb{L}
```

```
A = (t:enor(E), elem:E)
Ef = (t = t' \land \exists e \in t : felt(e))
Uf = (elem, t) = SELECT_{e in t'} felt(e))
```

```
\exists i \ge 1: felt(t'_i) \land \forall k \in [1..i-1]: \neg felt(t'_k)
\land elem = t'_i \land t = < t'_{i+1}, ..., t'_{|t'|} >
```

```
t.First()
```

¬felt(t.Current())

t.Next()

elem := t.Current()

az eredmény biztosan nem lesz null

Lineáris keresés (találat nem biztos)

Keressük meg egy enor(E) típusú felsorolás adott tulajdonságú első elemét!

```
felt : E \rightarrow \mathbb{L}
                                                  (I = \exists i \in [1.. |t'|] : felt(t'_i)) \land
A = (t:enor(E), I:L, elem:E)
                                                  (I \longrightarrow i \in [1...|t'|] \land felt(t'_i) \land \forall k \in [1..i-1] : \neg felt(t'_k)
                                                        \land elem = t'_{i} \land t = \langle t'_{i+1}, ..., t'_{|t'|} \rangle
Ef = (t = t')
Uf = ((I, elem, t) = SEARCH_{e in t'} felt(e))
                                                                            I := hamis; t.First()
 1 = false;
                                                                               \neg I \land \neg t.End()
 foreach( var e in t )
                                                                                felt(t.Current())
     if ( l = felt(e) ) { elem = e; break; }
                                                                            l, elem :=
                                                                                                  t.Next()
                                                                       igaz, t.Current()
 E? Find()
                 lehet null érték is
     foreach( var e in t ) if ( felt(e) ) return e;
     return null;
                          E? elem = t.Find(e => felt(e));
speciálisan eldöntéshez is használhatjuk:
  I = SEARCH_{e \in t'} felt(e) vagy I = \exists_{e \in t'} felt(e)
                                                           1 = t.Any(e \Rightarrow felt(e));
```

Optimista lineáris keresés

Vizsgáljuk meg, hogy egy enor(E) típusú felsorolás minden elemére igaz-e egy adott tulajdonság. Ha nem, adjuk meg az első olyan elemet, amelyikre nem!

```
felt: E \rightarrow \mathbb{L}
A = (t:enor(E), l: \mathbb{L}, elem: E) 
Ef = (t = t') 
Uf = ((l, elem, t) = \forall SEARCH_{e in t'} felt(e))
| l := igaz; t.First() 
| l := true; 
foreach( var e in h ) 
\{ if (l = felt(e)); else \{ elem = e; break; \}
| l := igaz; t.First() 
| l := igaz; t.First()
```

```
főleg eldöntésre használjuk: I = \forall \textbf{SEARCH}_{e \in t'} \text{ felt(e)} \quad \forall e \in t' \text{ felt(e)}  1 = t. \text{All(e => felt(e));}
```

Maximum kiválasztás

Adjuk meg egy enor(E) típusú felsorolás adott szempont szerinti egyik legnagyobb elemét és annak értékét!

```
f : E → H
H elemei rendezhetőek
```

```
A = (t:enor(E), elem:E, max:H)

Ef = (t = t' \land |t| > 0)

Uf = ((max, elem) = MAX_{e in t'} f(e))
```

```
\exists i \in [1..|t'|]: \forall k \in [1..|t'|]:
f(t'_k) \leq f(t'_i)
\land elem = t'_i \land max = f(elem)
```

- MAX (>) helyett lehet MIN (<)
- elem *elhagyható,* max *nem*

```
t.First()
max, elem := f(t.Current()), t.Current()
                t.Next()
                \negt.End()
             f(t.Current())>max
  max, elem :=
          f(t.Current()), t.Current()
                   t.Next()
```

 $max = t.Max(e \Rightarrow f(e));$

elem = $t.MaxBy(e \Rightarrow f(e));$

Feltételes maximum keresés

Keressük egy enor(E) típusú felsorolás adott tulajdonságú elemei között egy adott szempont szerinti egyik legnagyobbat és annak értékét!

```
(I = \exists i \in [1..|t'|] : felt(t'_i)) \land
f: E \rightarrow H
                                                         (I \longrightarrow i \in [1..|t'|] \land felt(t'_i) \land
felt : E \rightarrow \mathbb{L}
                                                               \land \forall k \in [1..t'] : (felt(t'_k) \longrightarrow f(t'_k) \leq f(t'_i))
H halmaz elemei rendezhetőek
                                                               \wedge elem = t'_i \wedge max = f(elem))
 A = (t:enor(E), l: L, elem: E, max: H)
                                                                        I := hamis
 Ef = (t = t')
                                                                          t.First()
  Uf = ((I, max, elem) = MAX_{e in t'} f(e))
                                                                         \negt.End()
                               felt(e)
                                                                       felt(t.Current())
- MAX (>) helyett lehet MIN (<)
- elem elhagyható, max nem
                                                             \neg I \lor f(t.Current()) > max
                                                    l, max, elem :=
 bool 1 = false;
 foreach ( var e in h )
                                                   igaz, f(t.Current()), t.Current()
                                                                            t.Next()
     if (!felt(e)) continue;
     v = f(e);
     if ( !1 ) {1 = true; max = v; elem = e; }
     else if ( v > max ) {max = v; elem = e; }
                                                                s = t.Where(e => felt(e)) -
```

.Max(e => f(e));

Felsoroló 3. rész Visszavezetés módszere és a tesztelés

Gregorics Tibor

gt@inf.elte.hu

http://people.inf.elte.hu/gt/oep

Visszavezetés

- 1. Megsejtjük a feladatot megoldó algoritmus-mintát (feladat-algoritmus párt).
- 2. Specifikáljuk a feladatot az algoritmus-mintáéhoz hasonló utófeltétellel.
- 3. Rögzítjük a feladat és az algoritmus-minta közötti eltéréseket:
 - o a felsoroló és a felsorolt elemek konkrét típusát
 - o a függvények (f : $E \rightarrow H$, felt : $E \rightarrow L$) aktuális megfelelőit
 - a H halmaz műveletét, ha van ilyen
 - (H, >) helyett például (\mathbb{Z} , >) vagy (\mathbb{Z} , <)
 - (H, +) helyett például (\mathbb{Z} , +) vagy (\mathbb{R} , *) vagy (\mathbb{L} , \wedge) stb.
 - a változók átnevezéseit
- 4. Beleírjuk az algoritmus-minta algoritmusába a fenti különbségeket, és így megkapjuk a feladatot megoldó algoritmust.

Programozási tétel:

Ha egy feladat és egy algoritmus-minta feladata megfeleltethetők egymásnak, akkor az algoritmus-minta algoritmusának ezen megfeleltetés szerint átalakított változata megoldja a kitűzött feladatot.

Tesztelési stratégiák

- □ Fekete doboz: a feladat (specifikációja) alapján készülnek a tesztesetek
 - az előfeltételt kielégítő (érvényes), illetve azt megszegő (érvénytelen) bemenő adatokkal felírt tesztesetek.
 - az utófeltétel alapján (?) generált tesztesetek vizsgálata
 - ...
- ☐ Fehér doboz: a kód alapján készülnek tesztesetek
 - algoritmus minden utasításának kipróbálása
 - algoritmus minden vezérlési csomópontjának (elágazás, ciklus) kipróbálása
 - ...
- □ Szürke doboz: végrehajtható specifikáció által előrevetített algoritmus működését ellenőrző tesztesetek
 - Ha a végrehajtható specifikáció ráadásul algoritmus-mintákra támaszkodik, akkor az adott algoritmus-minta szokásos teszteseteit kell megvizsgálni.

Algoritmus-minták tesztesetei

- Felsoroló szerint (mindegyik algoritmus-minta esetén)
 - eltérő hosszúságú felsorolások: nulla, egy illetve hosszabb felsorolásokat is kipróbálunk
 - a felsorolás első ill. utolsó elemét feldolgozzuk-e
- Funkció szerint

Számlálás: csak az eleje és a vége adott tulajdonságú Keresés: eleje vagy csak a vége adott tulajdonságú Maximum kiválasztás: eleje vagy a vége legnagyobb

- <u>összegzés</u>: neutrális elem vizsgálata, felsorolás hosszának skálázása
- keresés, számlálás: van vagy nincs keresett tulajdonságú elem
- <u>max. kiv.</u>: egyetlen, illetve több azonos maximális érték
- <u>felt. max. ker.</u>: van vagy nincs keresett tulajdonságú elem
 - feltételt kielégítő egyetlen, illetve több azonos maximális érték
 - a legnagyobb értékű elem nem elégíti ki a feltételt
- □ A felt(e) és f(e) kifejezéseinek tesztelése (a kifejezésekben használt műveletek tulajdonságai, értelmezési tartományuk)

Feladat

A Föld felszínének egy vonalán adott pontokon megmértük a felszín tengerszint feletti magasságát, és a mért értékeket eltároltuk egy sorozatban. Milyen magas a felszín legmagasabb horpadása, és hol található ez?

```
A = (x : \mathbb{R}^*, I : \mathbb{L}, \max : \mathbb{R}, \text{hol} : \mathbb{N})
Ef = (x = x')
Uf = (Ef \land (I, \max, \text{hol}) = \text{MAX}_{i=2..|x|-1} x[i])
x[i-1]>x[i]<x[i+1]
```

Feltételes maximumkeresés: t:enor(E) \sim i=2..|x|-1 f(e) \sim x[i] felt(e) \sim x[i-1]>x[i]<x[i+1] H, > \sim \mathbb{R} , >

```
A = (f: infile(Hármas), I: \mathbb{L}, max : \mathbb{R}, hol: \mathbb{N})
Hármas = rec(elő: \mathbb{R}, közép: \mathbb{R}, utó: \mathbb{R}, sorsz: \mathbb{N})
Ef = (f = f')
Uf = ((I, max, elem) = MAX_{e in f'} e.közép) \land e.elő>e.közép<e.utó
\land I \rightarrow hol = elem.sorsz)
```

Feltételes maximumkeresés: t:enor(E) \sim st,e,f:=read(f) f(e) \sim e.közép felt(e) \sim e.elő>e.közép<e.utó H, > \sim \mathbb{R} , >

read() : bool×Hármas

Infile

Modell

```
A = (f: infile(Hármas), I: \mathbb{L}, max : \mathbb{R}, hol: \mathbb{N})
                                                                      Feltételes maximumkeresés:
                                                                      t:enor(E) \sim st,e,f := read(f)
     Hármas = rec(elő:\mathbb{R}, közép:\mathbb{R}, utó:\mathbb{R}, sorsz:\mathbb{N})
                                                                                 ~ e.közép
                                                                      f(e)
 Ef = (f = f')
                                                                      felt(e) ~ e.elő>e.közép<e.utó
                                                                      H, > ~ ℝ, >
 Uf = ((I, max, elem) = MAX_{e in f'} e.közép) \land
                          e.elő>e.közép<e.utó
            \land I \rightarrow hol = elem.sorsz)
                                                                                         st := f.Read()
           Infile
                                                                      l := hamis
- x : real[]
                                                                   st,e,f:=read(f)
- akt : Hármas {getter} | akt.közép := x[1]
+ Infile()
                         akt.utó := x[2]
                                                                                            f.akt
                                                                             st
+ Read(): bool
                         akt.sorsz := 1
                                                                 e.elő > e.közép < e.utó
if akt.sorsz+2 > |x| return false endif
akt.elő := akt.közép
                                                               \negI \lor e.közép > max
akt.közép := akt.utó
                                                  l, max, hol := igaz, e.közép, e.sorsz
akt.utó := x[sorsz+2]
akt.sorsz := akt.sorsz + 1
                                                                      st,e,f:=read(f)
return true
```

Szekvenciális inputfájl kódja

```
class Infile
                                           public Infile(string fname)
   private TextFileReader reader;
   public record Triple
                                              reader = new(fname);
                                               current = new Triple();
                                               reader.ReadDouble(out current.centre);
      public double prev, centre, next;
                                               reader.ReadDouble(out current.next);
      public int serial;
                                               current.serial = 1;
   public Triple current { get; private set; }
   public Infile(string fname) { ... }
   public bool Read() { ... }
                          public bool Read()
                          {
                             if (reader.ReadDouble(out double hight)) return false;
                             current.prev = current.centre;
                             current.centre = current.next;
                             current.next = hight;
                             ++current.serial;
                             return true;
```

Feltételes maximum keresés kódja

Tesztelés

Feltételes maximum keresés tesztesetei			
felsoroló szerint	hossza: 0	x = < > , < 2.0, 1.0>	→ I = hamis
	hossza: 1	x = < 2.1, 1.0, 2.4 >	\rightarrow I = igaz, max = 1.0, hol = 2
	hossza: több	x = < 1.0, 2.0, 1.5, 4.0, 2.0 >	\rightarrow I = igaz, max = 1.5, hol = 3
	eleje	x = < 3.0, 2.5, 3.0, 2.0, 3.0 >	\rightarrow I = igaz, max = 2.5, hol = 2
	vége	x = < 3.0, 2.0, 3.0, 2.5, 3.0 >	\rightarrow I = igaz, max = 2.5, hol = 4
tétel szerint	nincs	x = < 1.0, 2.0, 3.0, 4.0, 5.0 >	→ I = hamis
	van	x = < 1.0, 2.0, 1.0, 4.0, 2.0 >	\rightarrow I = igaz, max = 1.0, hol = 3
	egy maximum	x = < 3.0, 1.5, 3.0, 2.5, 3.0 >	\rightarrow I = igaz, max = 2.5, hol = 4
	több maximum	x = < 3.0, 2.0, 3.0, 2.0, 3.0 >	\rightarrow I = igaz, max = 2.0, hol = 2,4

Tesztkörnyezet

□ A projekt metódusainak teszteléséhez egy tesztelő projektet készítünk a VS-ben, amelyben a tesztelendő metódusokhoz (most csak a MaxSearch-höz) teszteseteket definiálunk.

```
using Microsoft.VisualStudio.TestTools.UnitTesting;
using Depression;
                                       1. Hozzunk létre egy új projektet az előzővel
namespace TestDepression
                                       (Depression) azonos solution-ben: Add new project
                                       2. Az új projekt TestProject legyen
  [TestClass]
  public class MaxSearchTests
                                       3. Add/Project Reference: Depression
                                       4. Hozzunk létre TestMethod-oket
    [TestMethod]
    public void Test_NullLengthEnumerator() { ... }
    [TestMethod]
    public void Test_OneElement() { ... }
    [TestMethod]
    public void Test_NoDepression() { ... }
    [TestMethod]
    public void Test SeveralMaxs () { ... }
                                                                 MaxSearchTests.cs
```

Egységteszt esetei

```
[TestMethod]
public void Test EmptyEnumerator()
   bool 1 = Program.MaxSearch("empty.txt", out double max, out int where);
   Assert.AreEqual(1, false);
  // 2.0, 1.0
   1 = Program.MaxSearch("two_values.txt", out max, out where);
   Assert.AreEqual(1, false);
[TestMethod]
public void Test NoDepression()
  // 1.0, 2.0, 3.0, 4.0, 2.0
   bool 1 = Program.MaxSearch("no depressions.txt", out double max, out int where);
   Assert.AreEqual(1, false);
                                                                    MaxSearchTests.cs
```

Egységteszt esetei

```
[TestMethod]
public void Test OneLengthEnumerator()
  // 2.1, 1.0, 2.4
  bool 1 = Program.MaxSearch("one depression.txt", out double max, out int where);
   Assert.AreEqual(1, true);
  Assert.AreEqual(max, 1.0);
  Assert.IsTrue(where == 2);
[TestMethod]
public void Test SeveralMaxs()
  // 3.0, 2.0, 3.0, 2.0, 3.0
   bool 1 = Program.MaxSearch("two_depressions.txt", out double max, out int where);
   Assert.AreEqual(1, true);
  Assert.AreEqual(max, 2.0);
  Assert.IsTrue(where == 2 || where==4);
[TestMethod]
public void Test NoTextFile()
   Assert.ThrowsException<FileNotFoundException>(
      ()=>Program.MaxSearch("blabla.txt", out double max, out int where) );
```

MaxSearchTests.cs